

DŮM
EVROPSKÝCH DĚJIN

Otázky a odpovědi *k projektu*

Proč mít Dům evropských dějin?

Desetiletí trvající proces, během něhož se vytvářela Evropská unie, má hluboký dopad na způsob, jakým jsou evropské země organizovány a řízeny, ale dosud žádné muzeum tento proces nezasadilo do širšího historického kontextu ani neshromáždilo a nekonfrontovalo rozdílné zkušenosti jednotlivých evropských zemí a národů.

Generace lidí, kteří zažili tragédie 20. století a budovali Evropská společenství, vymírá. Je proto načase srozumitelnou formou přiblížit vývoj evropské integrace širší veřejnosti, ale i vysvětlit její nejdůležitější historické momenty, pohnutky a cíle, aby příští generace chápaly, kdy, jak a proč dnešní Unie vznikla. V době krize je obzvláště důležité pěstovat a tříbit povědomí o kulturním dědictví a mít na paměti, že mírovou spolupráci nelze považovat za samozřejmost.

Proto Evropský parlament zřídil Dům evropských dějin, který občanům umožní zamyslet se nad tímto historickým procesem a jeho významem pro současnost. Parlament věří, že se toto muzeum může stát diskusním prostorem a umožní pochopit současné události na základě jejich historických kořenů a ve světle historické zkušenosti.

Jakými zásadami se projekt řídí?

Od samého počátku byl projekt veden snahou otevřeně a poutavě rozvíjet znalosti evropských dějin a vytvořit povědomí o tom, jak rozdílné mohou být vzpomínky obyvatel z různých koutů Evropy. Nezbytným předpokladem byla akademická nezávislost a mezinárodní složení projektového týmu. Speciálně pro tento projekt byl proto sestaven tým historiků a muzeologů z celé Evropy. Tito odborníci vytvořili expozici tak, aby zprostředkovala evropské dějiny v jejich rozmanitosti i její různé výklady.

Za odbornou přesnost a správnost obsahové náplně expozice ručí poradní výbor na vysoké úrovni (akademický výbor) složený z mezinárodně uznávaných historiků a muzeologů.

Kde jej naleznete?

Dům evropských dějin sídlí v Eastmanově budově, která se nachází v parku Léopold blízko evropských institucí. Tento dům nechal v roce 1935 postavit americký podnikatel a vynálezce fotoaparátu Kodak George Eastman jako zubní kliniku pro chudé děti. Na přestavbu této budovy na výstavní prostory byla vypsána architektonická soutěž, kterou vyhrála skupina tvořená architektonickými studií Chaix & Morel et Associés z Francie, JSWD Architekten z Německa a TPF z Belgie. Byla navržena renovace fasády se zachováním historického vzhledu budovy, ale i moderní přístavba v prostorách původního dvora a nové podlaží.

Jak projekt vznikl?

Projekt Domu evropských dějin inicioval tehdejší předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pöttering ve svém inauguračním projevu v roce 2007. V následujícím roce byl ustaven výbor renomovaných historiků a muzeologů z různých evropských zemí, který vypracoval první koncepční základ Domu evropských dějin. Odborníci jej pojali jako moderní výstavní, dokumentační a informační centrum, které bude odrážet nejnovější muzeologické trendy.

V lednu 2011 byl zahájen nábor členů do akademického projekčního týmu. Tento tým byl sestaven z odborníků z celé Evropy, kteří postupně vytvářeli vizi a poslání nového muzea, vypracovávali průvodní texty stálé expozice a formulovali návštěvnickou politiku a koncepci dočasných výstav a získávání exponátů. V této práci mu byl nápomocen akademický výbor, který rovněž schválil konečný výsledek. Všechna zásadní rozhodnutí schvalovalo předsednictvo Parlamentu (předseda a 14 místopředsedů).

Jaký dějinný příběh muzeum vypráví?

Stálá expozice se soustřeďuje na hlavní fenomény a procesy, které v průběhu dějin utvářely moderní Evropu, a klade důraz na rozmanitost historických zkušeností, povědomí a výkladů, které se s těmito událostmi pojí.

Nevypráví tak dějiny jednotlivých evropských států a regionů, ale místo toho se soustřeďí na celoevropské fenomény. Akademický projektový tým zvolil tři kritéria: událost nebo myšlenka se zrodila v Evropě, rozšířila se v ní a je důležitá i v dnešní době. Na základě těchto kritérií pak projektový tým vybral šest základních okruhů s velkým počtem témat i podtémat. Místy se stálá expozice dotýká i oblastí za vnějšími hranicemi Evropské unie.

Přestože se evropské dějiny mohou jevit jako složité, různorodé a roztříštěné, mají celou řadu společných rysů a široce sdílených zkušeností. Smyslem stálé expozice je prezentace těchto společných jmenovatelů. Úvod expozice je věnován starověkému mýtu o Evropě a býkovi a jeho měnícím se výkladům – důraz je kladen na klíčové prvky evropského dědictví, které utvářely základy Evropy a které nás ovlivňují dodnes.

Má Dům evropských dějin vytvořit evropskou identitu?

„Identita“ patří k nejdiskutovanějším pojmům kulturních studií. Na toto téma bylo napsáno nespočet knih a úvah a značný prostor mu věnovala i muzea. Neexistuje konsensus o společné definici evropské identity. Tento pojem je příliš redukující a statický, než aby mohl být použit jako základ expozice Domu evropských dějin. Pokud by totiž stavěl na předem vymezené evropské identitě, bránil by rozvinutí diskuse, zatímco jeho záměrem je pravý opak – má o této mimořádně zajímavé a aktuální otázce vyvolat širokou debatu. Dům evropských dějin nechce dávat neměnné odpovědi, ale rozpoutat veřejnou diskusi o evropské paměti a vědomí.

Nahradí Dům evropských dějin národní dějiny?

Dům evropských dějin není prostým úhrnem národních dějin, a nesnaží se je ani nahradit. Spíše funguje jako rezervoár evropské paměti, v němž bude uložena pestrá škála rozdílných zkušeností, výkladů i rozporů. Dějiny nepředstavuje uniformně, homogenně či souhlasně, ale v jejich složitosti, rozrůzně a kriticky.

Kde náš příběh začíná?

Jádrem muzejní sbírky Domu evropských dějin je stálá expozice, která se soustřeďí na evropské dějiny od 19. století až po současnost. Některé její části se dotýkají dálnější minulosti, někdy až starověku a středověku, aby vysvětlily zásadní charakteristické rysy evropské kultury a civilizace, a tak návštěvníkům umožnily lépe pochopit současnost.

Stálou expozici otevírá mýtus o Evropě a býkovi, výklad o historických proměnách geografického chápání Evropy a zamyšlením nad tím, v čem spočívá evropské dědictví. Jádrem expozice jsou evropské dějiny 19. a 20. století, přičemž zvláštní důraz je kladen na dějiny evropské integrace.

Je expozice v něčem shodná s Parlamentariem, které se také zabývá historií evropské integrace?

Parlamentarium je návštěvnícké středisko Evropského parlamentu, které přibližuje úlohu, fungování a činnost Evropského parlamentu. Dům evropských dějin je oproti tomu muzeem evropských dějin v mnohem širším smyslu. Jejich zaměření se tedy liší, což je dáno značnou rozdílností kontextů, v nichž fungují, cílů, poslání i nástrojů, které využívají. Dům evropských dějin zaujímá k dějinám mnohem širší přístup a jako muzeum klade hlavní důraz na exponáty, jež vypovídají o minulosti. Oba projekty se tak vzájemně doplňují.